

Metsakaitselised abinõud:

- 1) Uuringu käigus läbi viidud raiete katsest ilmnes, et üraseki epideemilises olukorras ei ole **talvisest sanitaarraiest kasu aktiivse ürasekikahjustuse kontrollimisel**. Tõhusaimaks osutus kevadine sanitaarraie, kasutades püünispuid; kuid ka selle mõju sõltus tugevalt muudest teguritest.
- 2) Statistiliselt olulist erinevust kuuse-kooreüraski asustustiheduses tulenevalt püünispuude langetamise vahendist (harvester vs mootorsaag) ei ilmnenud. **Seega ei oma püünispuude kasutamisel olulist tähtsust, kas need on langetatud mootorsae või harvesteriga**. Mootorsaaga langetamist eelistada siis, kui harvesteri kasutamisel ilmneb märgatav koorekadu.
- 3) **Püünispuud on soovitatav paigutada 5-10 notiste gruppidenä, mille üks serv on maapinnast kõrgemale tõstetud, et ürasekid saaksid need kogu ulatuses asustada (Joonisel). Optimaalne püünispuu diameeter on 20 cm.**
- 4) Püünispuude kasutamisel tuleb arvestada, et vanamardikad lahkuvad puult sageli juba mõni nädal pärast puu asustamist ja rajavad uuele puule sõsarhaudme. Vähendamaks sõsarhaudme rajamise riski on otstarbekas püünispuud (ja ka värskelt asustatud seisvad ning lamavad puud) metsast välja vedada siis kui üraseki asustustihedus koore all on kõrge (kui koore alla ilmuvad esimesed ürasekivastsed). Püünispuude asustamise või esimeste mardikate puult lahkumise ajad võivad piirkonniti tugevalt varieeruda. **Püünispuude väljaveo korraldamisel tuleb lähtuda konkreetsetest kohalikest oludest, mitte aga üle-eestilisest keskmisest lendluse seireinfost.**
- 5) Kuigi kuuse-kooreüraskil on kevadise ja suvise lendluse haripunktid, toimub lendlus kogu aktiivsuspärioodi jooksul, sh sõsarhauete rajamine. Samuti ei raja kõik ürasekid teist põlvkonda. Seetõttu ei saa loota märkimisväärset abi ürasekikahjuste kontrollimisest suve teises pooles. **Parim aeg kahjustuse kontrollimiseks on kevadel, mil ürasekid väljuvad maapinnast ja lendluse haripunkt on kõige selgem.**
- 6) Perioodil 2022–2023 ilmnes, et kuuse-kooreüraski teise põlvkonna osakaal võrreldes esimese põlvkonnaga on madal ning talvitumisedukus jalalseisvatel puudel kesine. Valdav osa teise põlvkonna noormardikatest jõuab talveks peremeespuult lahkuda või langeb looduslike vaenlaste saagiks, kes omakorda kuuse koore all talvituvad. **Taoliste puude raie talvisel ajal üraseki arvukuse piiramisele kaasa ei aita.**
- 7) Kuuse-kooreüraski arvukus puu keskosas ja silmade kõrgusel on võrdlemisi ühesugune. Seega saab otsuse puu seiskorra kohta teha **silmade kõrguselt**.
- 8) Kuuse-kooreüraski teise põlvkonna kahjustusega puudest oli 17%-l kaasnevaks liigiks harkkidane kooreürask; samuti ilmnes, et liigil võib Eesti oludes täielikult välja areneda kaks põlvkonda. Kõik kuuse-kooreüraski tõrjevõtted sellele liigile ei kohaldu. **Seetõttu on oluline teha selgeks peamine kahjustaja ürasekikoldes**. Harkkidane kooreürask asustab tavaliselt puu kõrgemaid osasid.
- 9) Kui aktiivne ürasekikolle esineb kaitstaval loodusobjektil, peab otsustaja arvestama, et sanitaarraiega võib kaasneda ka kaitse-eesmärgi kahjustamine. **Talvise sanitaarraie kasuks tasub otsustada siis, kui eesmärk on ainult kahjustatud puidu kiire kasutuselevõtt**. Ürasekikahjuste piiramise seisukohalt on tõhusaim kevadine sanitaarraie, kasutades ka püünispuid. Möödunud aasta kahjustuse ja püünispuude raie on võimalik läbi viia varakevadel, et häiringud oleksid minimaalsed.
- 10) **Kõrgema puuliikide mitmekesisusega puistutes ilmnes väiksem tõenäosus töötõluse järgseks ürasekikahjustuste esinemiseks**. Eelkõige avaldus see puistutes, kus kase osakaal ületas 25%. Seda saab arvestada nii hooldusraiate läbiviimisel kui metsauuendusel.

